https://universitynews.in/

M.A. (Final) EXAMINATION, 2018

SANSKRIT

वर्ग (अ)-साहित्यम्

First Paper (संस्कृत काव्यशास्त्रम्) (Sanskrit Poetics)

Time allowed: Three hours **Maximum marks: 100**

1. निम्नलिखितकारिकयो: एकस्या: व्याख्या करणीया–

(क) शक्तिर्निपुणता लोकशास्त्रकाव्याद्यवेक्षणात्।
काव्यज्ञशिक्षयाभ्यास इति हेतुस्तदुद्भवे ।। 10

(ख) शब्दचित्रं वाच्यचित्रमव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतम्। 10

2. अधोलिखितयो: एकस्या: कारिकाया: सप्रसङ्ग व्याख्या करणीया–

(क) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यञ्जकत्वमपीष्यते। 10

(ख) मुख्यार्थबाधे तद्योगे रूढितोऽथ प्रयोजनात्।
अन्योऽर्थो लक्ष्यते यत् सा लक्षणारोपिता क्रिया।। 10

3. रसस्वरूपं विलिख्य कति रसा: तेषां स्थायीभावोल्लेखपूर्वकं उदाहरणानि प्रतिपाद्यताम् 20

अथवा

ध्वने: कति भेदा: विस्तरेण सोदाहरणं वर्ण्यताम्। 20

4. निम्नलिखित कारिकाया: संस्कृतभाषायां ससंदर्भ व्याख्यां करणीया–

(क) न दोष: स्वपदेनोक्तावपि सञ्चारिण: क्वचित्।
सञ्चार्यादेविरुद्धस्य बाध्यस्योक्तिर्गुणावहा।। 10

अथवा

रसदोषाणां सोदाहरणलक्षण पुरस्सरं व्याख्या प्रतिपाद्यताम्।

(ख) येरसस्याङ्गिनो धर्मा: शौर्यादय: इवात्मन:।
उत्कर्षहेतवस्ते स्युरचलस्थितयो: गुणा:।। 10

अथवा

दीप्तयात्मविस्तृतेर्हेतुरोजो वीर रस स्थिति।
बीभत्स रौद्र रसयोस्तस्याधिक्यं क्रमेण च।। 10

5. ससन्दर्भ व्याख्या करणीया–

(क) स्वेच्छकेसरिण: स्वच्छस्वच्छायायासितेन्दव:।
त्रायन्तां वो मधुरिपो: प्रपन्नार्तिच्छिदो नखा:।।

अथवा

योऽर्थ: सहृदयश्लोघ्य: काव्यात्मेति व्यवस्थित:।
वाच्यप्रतीयमानाख्यौ तस्यभेदावुभौ स्मृतौ।।

https://universitynews.in/

https://universitynews.in/

(ख) यथा पदार्थद्वारेण वाक्यार्थः सम्प्रतीयते।
वाच्यार्थपूर्विका तद्वत् प्रतिपत्तस्य वस्तुनः।। 10

अथवा

मुख्यां वृत्तिं परित्यज्य गुणवृत्याऽर्थदर्शनम्।
यदुद्दिश्य फलं तत्र शब्दो नैव स्खलद्गतिः।। 10

6. ससन्दर्भ व्याख्या करणीया–

(क) धर्मादिसाधनोपायः सुकुमारक्रमोदितः।
काव्यबन्धोऽभिजातानां हृदयाह्लादकारकः।। 10

अथवा

चतुर्वर्ग फलास्वादमप्यतिक्रम्य तद्विदाम्।
काव्यामृत रसेनान्तश्चमत्कारो वितन्यते।। 10

(ख) उभावेतावलङ्कार्यौ तयोः पुनरलङ्कृतिः।
वक्रोक्तिरेव वैदग्ध्य भङ्गीभणितिरुच्यते।। 10

अथवा

वर्ण विन्यास विच्छित्ति पदसन्धानसम्पदा।
स्वल्पया बन्धसौन्दर्यं लावण्यमभिधीयते।। 10

https://universitynews.in

https://universitynews.in/